

Factsheet poelen

Meer leven op je land met een poel

Een poel is bij uitstek geschikt als voortplantingsplek voor *amfibieën*, zoals *kikkers*, *salamanders* en *padden*. Door het stilstaande water kunnen eitjes en larven zich veilig ontwikkelen zonder te worden weggespoeld, zoals dat in sloten of greppels kan gebeuren.

Poelen hebben daarnaast een stabielere water- en oevervegetatie. Dat zorgt voor een gunstig microklimaat – belangrijk voor veel soorten dieren en planten. De natuurlijke vorm, variatie in diepte en glooiende oevers bieden verschillende leefomstandigheden. Dit alles maakt een poel tot een echte biodiversiteitshotspot op je land.

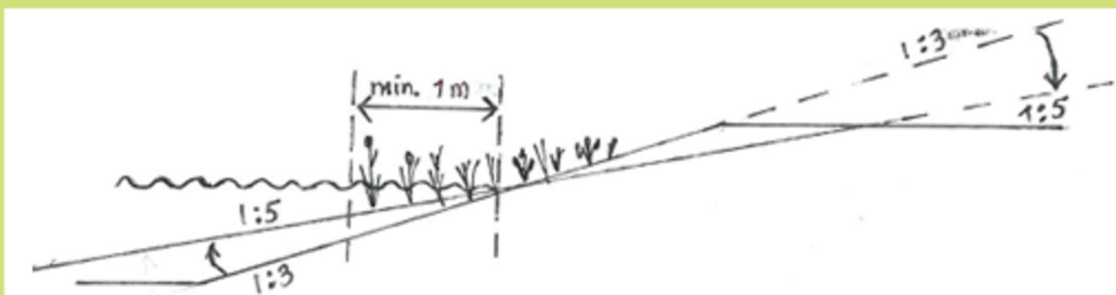
Waarom een poel op je land?

Een poel op het land biedt niet alleen een mooi stukje natuur, maar helpt ook praktisch mee op het boerenbedrijf. Libellen, kikkers en watersalamanders eten muggenlarven en slakken, terwijl zwaluwen, vleermuizen en andere vogels jagen op vliegen, muggen en kevers. Daarnaast vangt de poel water op bij hoosbuien en zorgt hij voor verkoeling in droge periodes. Een poel draagt bij aan biodiversiteit, waterbeheer én de uitstraling van het bedrijf. In een poel worden verontreinigingen gefilterd waardoor de waterkwaliteit verbeterd.

Aanleg

- Kies een laaggelegen plek in het terrein.
- Leg de poel aan op minstens 20 meter van bomen en 5 meter van sloten of andere watergangen.
- Zorg dat er in de buurt (binnen tientallen meters) natuur is met hoge biodiversiteitswaarde (een bosje kan al genoeg zijn voor bijvoorbeeld migratie van soorten)
- Beschermde of kwetsbare soorten in de omgeving? Laat dan eerst een ecooloog meekijken.
- Diepte: 50–60 cm onder het laagste grondwaterniveau. De locatie moet passen bij de grondwaterstand – (over het algemeen wordt er 0,5 tot 1,5 meter onder het maaiveld aangehouden)
- Beste periode: augustus of september.
- Grootte: minimaal 20–30 meter doorsnede.
- Zorg voor variatie in de taludhellingen (dus niet overal hetzelfde, bijvoorbeeld afwisselend 1:3, 1:4, 1:6)

Financiële ondersteuning

Wil je een poel aanleggen? In overleg met het agrarisch collectief kan een plan op maat gemaakt worden. Kijk op het [Platform Kleine Landschapselementen](#) om te zien welk collectief in jouw regio actief is. Financieel hoeft je de aanleg en het beheer gelukkig niet alleen te dragen: er zijn verschillende subsidies voor poelen. In de provincie Utrecht kunnen grondeigenaren subsidie aanvragen via het [Platform Kleine Landschapselementen](#). Vaak hebben waterschappen ook een regeling. In de provincie Utrecht hebben de waterschappen [HDSR](#), [AGV](#) en [V&V](#) regelingen

Het talud (hellingshoek) van een poel is bij voorkeur 1 : 3 of minder.

Een poel

Bij het graven kan men het best uitgaan van een wateroppervlakte met een doorsnede van 20 - 30 m.

Minimaal 50% van de dag zon inval

voorzien van voldoende watervegetatie, i.v.m. de ei-afzet en schuilmogelijkheden

Voor het aanleggen van poelen kun je over het algemeen het best uitgaan van een laag gelegen deel van het terrein.

beheer

Na de aanleg wordt het beheer afgestemd met een ecooloog. In de jaren daarna geldt het volgende:

- *Periode:* onderhoud gebeurt tussen half augustus en half oktober.
- *Wanneer:* Als de poel voor meer dan 50–75% begroeid is, moet bekeken worden of onderhoud nodig is.
- *Baggeren:* alleen als het echt moet, en dan in overleg met een ecooloog. Laat altijd 25–50% van de sliblaag liggen.
- *Schonen:* met de hand of met een kraan met maaikorf. Gebruik voor baggeren een kraan met dichte bak.
- *Onderhoud:* maak alleen de oost- of westkant schoon, zodat er voldoende vegetatie aan de noordelijke oever behouden blijft.
- *Houtopslag:* dun het uit met een bosmaaier, maar laat soms wat struiken staan – dat kan goed zijn voor de natuur.

Wist je dat?

Volgens de website Poelen.nu er in Nederland totaal 22.264 poelen zijn geregistreerd

Ken je poelen.nu al? Dit is een interactieve kaart waarop je in het veld knelpunten kunt vastleggen. Hierdoor worden grondeigenaren gemotiveerd maatregelen te nemen.

Libellen zijn luchtacrobaten én waterbewoners. Hun larven leven onder water en zijn felle rovers. Pas na maanden of jaren kruipen ze naar boven en worden ze de elegante vliegers die we kennen.

De gewone pad keert vaak terug naar de poel waar hij geboren is. Padden zijn opmerkelijk trouw aan hun geboortepoel. Elk voorjaar leggen ze enorme afstanden af om die plek weer te bereiken.

Watersalamanders ademen ook door hun huid. Net als kikkers kunnen salamanders zuurstof opnemen via hun huid, zolang die vochtig blijft. Vandaar dat ze graag in de buurt van water blijven.

Meer weten over kleine landschapselementen? Sluit je aan bij het Kennisnetwerk Kleine Landschapselementen, voor interessante excursies en workshops!

